

Робоча група
«Нові технології»
Голова
Карло Альберто
Маркос

Union International del Notariado
Union Internationale du Notariat
International Union of Notaries

КЕРІВНИЦТВО З ДИСТАНЦІЙНОГО НОТАРІАЛЬНОГО ПОСВІДЧЕННЯ

Текст затверджений Керівною радою 26 лютого 2021 р.

Преамбула

Нові технології протягом багатьох років були невід'ємною частиною нотаріальної діяльності, особливо в контексті процедур, що передують нотаріальній дії або слідує за нею, зв'язку з державними установами та збереження архівів.

Пандемія Covid-19 та глобальний розвиток інформаційних технологій прискорили використання цих технологій майже у всіх галузях. Саме тому нотаріусам в усьому світі потрібно було знайти рішення для забезпечення здійснення професії відповідно до основних принципів.

Ці рекомендації спрямовані на доповнення загальних принципів Міжнародного союзу нотаріату щодо нових технологій, з особливим акцентом на здійсненні нотаріальної функції та складанні автентичних документів у віртуальному контексті.

Керівництво призначене для всіх нотаріатів-членів МСЛН, незалежно від ступеня їх прогресу та розвитку на цифрових технологій, з метою зміцнення довіри до публічної нотаріальної функції та правової визначеності, яку вона забезпечує.

Ідентифікація сторін нотаріусом

1) Будь-яка система цифрової ідентифікації, що використовується, повинна співіснувати з безпосереднім та особистим судженням нотаріуса щодо особи чи ідентифікації сторони / заявника, відповідно до його національного законодавства. Дистанційне виконання повинно також дозволити нотаріусу здійснити відповідними засобами перевірку дієздатності та інші перевірки, що вимагаються національним законодавством.

Постійний розвиток технологій повинен бути допоміжним засобом допомоги нотаріусу в когнітивному процесі ідентифікації сторін, наприклад, шляхом використання електронних документів, що посвідчують особу, або доступу до офіційних баз даних.

При оцінці персональних даних, необхідних для ідентифікації

власника, нотаріус може використовувати цифрові дані як додатковий елемент, на якому ґрунтується його переконання, але ніколи як єдиний елемент.

2) Виключно нотаріус повинен залишатися відповідальним за ідентифікацію сторін, навіть якщо він вирішить діяти за допомогою цифрових інструментів. Більше того, нотаріус повинен мати можливість обрати інструменти, що використовуються для перевірки ідентичності сторін, як через особисте знання сторін, так і за допомогою методів цифрової ідентифікації в рамках, встановлених відповідним законодавцем.

Перевірка вільного волевиявлення сторін та безпека передачі даних

3) ІТ-платформа, що надана урядом або затверджена нотаріальною установою, повинна використовуватися для дистанційної взаємодії зі сторонами. Платформа повинна забезпечувати конфіденційність особистих обмінів, а також безпечну та чітку взаємодію. Вона повинна суворо дотримуватися професійної таємниці та усіх стандартів захисту даних, особливо щодо транскордонної передачі конфіденційних даних.

4) Враховуючи публічну функцію, яку виконує нотаріус під час складання автентичного документа, використовувана платформа повинна бути публічною, і, якщо це неможливо, використання приватних платформ повинно бути ретельно оцінено, особливо з точки зору безпеки передачі конфіденційної інформації та безпечного управління конференцією.

5) Для забезпечення контролю законності та конфіденційних даних платформа повинна, якщо це можливо, керуватися або контролюватися безпосередньо нотаріатом або створюватися спеціально для цієї мети.

6) У разі виникнення сумнівів нотаріус повинен мати можливість прийняти рішення про відмову у дистанційному складанні автентичного документа. Слід підкреслити важливість попередніх онлайн-консультацій та відеоконференцій, аналізу оригіналів документів, отриманих у цифровому форматі, та всіх інших елементів, доступних нотаріусу.

Сумісність системи з територіальною юрисдикцією

7) Необхідно враховувати вплив впровадження дистанційних автентичних документів на правила, що регулюють територіальну

юрисдикцію нотаріусів, якщо такі правила існують. Оскільки кіберпростір не має кордонів, доведеться, можливо, врахувати нові сполучні фактори для відеоконференцій або будь-яких інших засобів автентифікації, заснованих на електронних технологіях, включаючи, наприклад, місце проживання або громадянство заявників, або місце знаходження власності, що є предметом угоди.

Територія юрисдикції нотаріуса може бути розширена згідно з концепцією «розширеної нотаріальної контори»: у цьому випадку місцем виконання нотаріальної дії буде місце, де знаходиться нотаріальна контора, за умови, що вона знаходиться в територіальних межах, встановлених національним законодавством, незалежно від фактичної геолокації сторін нотаріальної дії.

8) У випадку з дистанційними автентичними документами, доведеться, можливо, розглянути питання про надання доступу всім громадянам, без територіальних обмежень, зокрема клієнтам, що проживають за кордоном, яким буде наданий доступ на тих самих умовах, що і резидентам. Національне законодавство повинно визначити у своїх нормах міжнародного приватного права фактори, що визначають чинність дистанційних дій, до яких застосовується законодавство у випадках, коли сторони перебувають поза юрисдикцією.

Водночас, важливо оцінити можливість включення законодавчих положень, що стосуються національних та транскордонних технологічних інструментів, які забезпечують зв'язок між різними цифровими нотаріальними платформами (наприклад, для транскордонного використання національних засобів ідентифікації), прийняття цифрових документів, їх обігу та виконання.

Крім того, важливо врахувати різницю між цифровими автентичними документами, які за своєю природою або використанням призначені для обігу (наприклад, довіреності) та цифровими автентичними документами, які повинні бути складені нотаріусом, призначеним у державі, де цей документ використовується (наприклад, у сфері нерухомості та законодавства про компанії) та різні нормативні акти, що стосуються прийняття та визнання правочинів, встановлених відповідним законодавцем.

Підписання документа

9) Необхідно створити систему, яка буде надійною, а також простою у використанні для всіх. Країни, які вже знайомі із складанням автентичних

документів у цифровій формі, можуть адаптувати свою систему, запровадивши для клієнтів електронний підпис найвищого рівня безпеки, визнаний правовою системою діючого нотаріуса, який також може видаватися з нагоди та безпосередньо нотаріусом.

У тих країнах, де документи у цифровій формі ще не передбачені, можна розглянути можливість підписання таких документів лише нотаріусом після отримання безпосередньої згоди сторін, із зазначенням цього факту в документі.

Можна передбачити правочин із присутністю нотаріусів у кожній зі сторін, які отримують їхні заяви про згоду, за умови, що обидва національні закони, що беруть участь в угоді, прямо дозволяють це.

Також, може бути передбачено, що саме нотаріус відповідає за надання цифрового підпису сторонам, які користуються його послугами.

Обмеження певних категорій автентичних документів

10) Може бути розглянуто питання щодо обмеження використання систем дистанційної присутності для правочинів, які через свій односторонній чи установчий характер не породжують конфлікту інтересів (зокрема, довіреностей та документів, що утворюють асоціації чи компанії, або вносять до них зміни).

Це не заважає проводити подальші дослідження в цій галузі з метою вивчення можливості санкціонувати в рамках віртуального публічного акту всі види юридичних операцій, дотримуючись інших принципів, згаданих вище, коли технологічні засоби дозволяють це, без будь-яких обмежень, залежно від характеру правочину та / або кількості учасників у ньому.

Висновок :

Нотаріус повинен бути центральною фігурою у створенні дистанційного електронного автентичного документа.

Технологічні інструменти не можуть замінити відповідальність нотаріуса за забезпечення законності та правової визначеності, а повинні збалансувати та підтримувати відповідальність, яка виходить далеко за рамки простої технологічної безпеки.

Технологія повинна бути інструментом на службі у нотаріуса при виконанні його зобов'язань у здійсненні публічної нотаріальної функції, з ідентифікацією клієнта, перевіркою його дієздатності та його розпізнаванням, контролем вільного волевиявлення та законності його дій.

Коротше кажучи, саме нотаріус несе особисту відповідальність за свою поведінку, яка повинна відповідати закону, який це регулює, а також основним принципам латинського нотаріату.

Дистанційний автентичний документ вимагає від нас перегляду принципу особистої появи у нотаріуса та розвитку інших засобів контакту між нотаріусом та сторонами. Важливим є не фізична присутність перед нотаріусом, а безпосередня поява у нотаріуса, який відповідає за автентифікацію, навіть якщо це відбувається через технологічну платформу.

Публічний документ, складений у цифровій формі, абсолютно не змінює якості публічного документа на папері. Це просто ще один засіб досягнення того самого результату, але такий, що дозволяє віддалене спілкування зі сторонами.

Використання нових технологій у нотаріальній практиці базується на трьох основних стовпах:

- Інвестиції у найсучасніші технологічні системи, що забезпечують високий рівень безпеки.

- Навчання нотаріусів, з одного боку, та користувачів, з іншого боку, для широкого розповсюдження використання цифрових інструментів.

Слід заохочувати постійне навчання, щоб нотаріуси набували цифрових навичок та могли ефективно використовувати нові технології з належним дотриманням правової визначеності.

- Законодавство: національне законодавство повинно передбачати цифрові нотаріальні документи, їх створення, сферу застосування та наслідки. Усі закони, що регулюють форму автентичного документа в національному та порівняльному праві, повинні враховувати можливості, що пропонуються новими технологіями, і визнавати їх цінність та наслідки.